

Ekumenická charta

Smernice pre rozvoj spolupráce medzi cirkvami v Európe

„Sláva Otcu i Synu, i Duchu Svätému!“

My, Konferencia európskych cirkví (KEK) a Rada európskych biskupských konferencií (CCEE), sme sa v duchu posolstva ekumenických stretnutí v Bazileji 1989 a v Grazi 1997 pevne rozhodli naďalej chrániť a rozvíjať bratské spoločenstvo, ktoré medzi nami vyrástlo. Ďakujeme trojjedinému Bohu, ktorý prostredníctvom Ducha Svätého vedie naše kroky k čoraz tesnejšiemu spoločenstvu.

Už sa ujali rozličné formy ekumenickej spolupráce, no ak chceme zostať verní Kristovej modlitbe, „*aby všetci boli jedno, ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal*“ (Jn 17, 21), nemôžeme zostať stáť na súčasnej úrovni. Vedomí si svojej viny a pripravení obrátiť sa, musíme prekonávať rozdelenia, ktoré ešte existujú medzi nami, aby sme tak mohli spoločne presvedčivo hlásať evanjeliové posolstvo medzi národmi.

Keďže spolu počúvame Božie slovo, obsiahnuté vo Svätom písme, a sme povolani vyznávať našu spoločnú vieru a spoločne konať podľa spoznanej pravdy, chceme svedčiť o láske a nádeji pre všetkých ľudí.

Na našom európskom svetadieli – od Atlantiku po Ural, od severného pólu po Stredozemné more – ktorý dnes viac ako kedykoľvek predtým charakterizuje kultúrny pluralizmus, sa chceme pomocou evanjelia zasadzovať za dôstojnosť ľudskej bytosti, stvorenej na Boží obraz, a ako cirkvi spoločne prispievať k zmiereniu medzi národmi a kultúrami.

V tomto zmysle chápeme túto chartu ako spoločný záväzok na dialóg a spoluprácu. Charta opisuje základné ekumenické úlohy a z nich odvodzuje ďalšie smernice a povinnosti. Na všetkých úrovniach života Cirkvi chce podporovať ekumenickú kultúru dialógu a spolupráce a predstavovať jej záväzné kritérium. Nemá však dogmaticko-magisteriálny ani cirkevnoprávny charakter. Jej záväznosť sa odvodzuje skôr od dobrovoľného záväzku zo strany cirkví a európskych ekumenických organizácií. Na základe tohto textu môžu potom tieto inštitúcie podľa svojej situácie formulovať vlastné dodatky a spoločné stanoviská, ktoré budú mať na zreteli ich vlastné špecifické ciele a z nich vyplývajúce povinnosti.

I.

Veríme „v jednu, svätú, všeobecnú, apoštolskú Cirkev“

„A usilujte sa zachovať jednotu ducha vo zväzku pokoja. Jedno je telo a jeden Duch, ako ste aj povolání v jednej nádeji svojho povolania. Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst. Jeden je Boh a Otec všetkých, ktorý je nad všetkými, preniká všetkých a je vo všetkých.“

(Ef 4, 3–6)

1. Spolu sme povolání na jednotu vo viere

V súlade s evanjeliom Ježiša Krista, so svedectvom Svätého písma a s obsahom ekumenického Nicejsko-carhradského vyznania viery (z r. 381) veríme v trojjediného Boha: Otca i Syna, i Ducha Svätého. Keďže v tomto Kréde vyznávame, že Cirkev je „jedna, svätá, všeobecná, apoštolská“, naša nevyhnutná ekumenická úloha spočíva vo zviditeľňovaní tejto jednoty, ktorá je vždy darom Ducha.

Základné rozdiely vo viere ešte bránia tejto viditeľnej jednote. Jestvujú rozličné predstavy, najmä pokiaľ ide o Cirkev a jej jednotu, o sviatosti a úrady. S tým sa nemožno zmieriť. Ježiš Kristus nám na kríži zjavil svoju lásku a tajomstvo zmierenia; ako jeho nasledovníci chceme urobiť všetko, aby sa prekonalí problémy a prekážky, ktoré ešte rozdeľujú cirkvi.

Zaväzujeme sa:

- nasledovať apoštolovu výzvu v úryvku z *Listu Efezanom* (Ef 4, 3–6) a vytrvalo sa usilovať dosiahnuť spoločné chápanie spásneho Kristovo posolstva, obsiahnutého v evanjeliu;
- v Duchu Svätom sa snažiť o viditeľnú jednotu Cirkvi Ježiša Krista v jedinej viere, ktorá okrem spoločného svedectva a služby nachádza svoje vyjadrenie aj vo vzájomnom uznávaní krstu a v eucharistickom spoločenstve.

II.

Na ceste k viditeľnej jednote cirkví v Európe

„Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať“

(Jn 13, 35)

2. Spoločne hlásať evanjelium

Najdôležitejšou úlohou cirkví v Európe je slovom a skutkom spoločne hlásať evanjelium pre spásu všetkých ľudí. Zoči-voči mnohým formám straty orientácie, vzd'alovaliu sa kresťanským hodnotám, no tiež rôznorodému hľadaniu zmyslu sú kresťania vyzvaní svedčiť o svojej viere. Na to treba, aby sa miestne spoločenstvá viac angažovali v katechéze a pastorácii a vymieňali si skúsenosti. Zároveň je dôležité, aby celý Boží ľud sprostredkoval evanjelium vo verejnej oblasti a uvádzal ho do života aj prostredníctvom sociálneho angažovania sa a preberania politickej zodpovednosti.

Zaväzujeme sa:

- hovoriť s ostatnými cirkvami o našich evanjelizačných iniciatívach a navzájom sa v tomto dohodnúť, aby sa tak vyhlo škodlivej konkurencii a nebezpečenstvu nového delenia;

- uznávať, že každý človek si môže slobodne a podľa svojho svedomia vybrať vlastnú náboženskú a cirkevnú príslušnosť. Nikoho nemožno nútiť do konverzie pomocou morálneho nátlaku alebo materiálnej ponuky. Zároveň nikomu nemožno zabraňovať v konverzii, ktorá je dôsledkom jeho slobodnej voľby.

3. Ísť jeden druhému v ústrety

V duchu evanjelia musíme spoločne spracovať dejiny kresťanských cirkví, ktoré sú okrem mnohých dobrých skúseností poznačené aj rozdeleniami, nepriateľstvom, ba dokonca vojenskými konfliktmi. Ľudská vina, nedostatok lásky, časté zneužívanie viery a cirkví na politické záujmy vážne poškodili dôveryhodnosť kresťanského svedectva.

Ekumenizmus sa pre kresťanov začína obnovou srdca a ochotou robiť pokánie a obrátiť sa. V rámci ekumenického hnutia už toto zmierenie nastalo.

Dôležité je vzájomne uznávať duchovné dary rôznych kresťanských tradícií, učiť sa jedni od druhých a nechať sa navzájom obdarovať. Pre ďalší rozvoj ekumenizmu je mimoriadne potrebné, aby sa doň zahrnuli aj skúsenosti a očakávania mladých a výrazne sa podporila ich účasť a spolupráca v tejto oblasti.

Zaväzujeme sa:

- prekonať sebestačnosť a odložiť nabok predsudky, snažiť sa o vzájomné stretnutia a byť tu jedni pre druhých;
- podporovať ekumenickú otvorenosť a spoluprácu na poli kresťanskej výchovy, v iniciačnom a permanentnom teologickom formovaní, ako aj v oblasti výskumu.

4. Konat' spoločne

Ekumenizmus sa už prejavuje v mnohorakých formách spoločnej činnosti. Mnohí kresťania z rozličných cirkví žijú a pracujú spoločne, ako priatelia, susedia, na pracoviskách a vo svojich rodinách. Najmä zmiešaným manželstvám však treba pomôcť, aby dokázali uplatňovať ekumenizmus v každodennom živote.

Odporúčame na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni utvárať a podporovať organizácie zamerané na ekumenickú spoluprácu bilaterálneho a multilaterálneho charakteru. Na európskej úrovni je potrebné posilniť spoluprácu medzi KEK a CCEE a uskutočniť ďalšie európske stretnutia.

V prípade konfliktov medzi cirkvami treba začať a podporiť sprostredkovateľské a mierové snahy.

Zaväzujeme sa:

- spolupracovať na všetkých úrovniach cirkevného života, kde sú na to predpoklady a kde tomu nebránia dôvody viery alebo dôležitejšie ciele;
- obhajovať práva menšín a pomáhať odstraňovať nedorozumenia a predsudky medzi majoritnými a minoritnými cirkvami v našich krajinách.

5. Modliť sa spolu

Ekumenizmus žije zo skutočnosti, že spolu počúvame Božie slovo a necháme Ducha Svätého pôsobiť medzi nami. V sile takto prijatej milosti dnes jestvujú mnohé snahy modlitbami a bohoslužbami napomôcť prehĺbenie duchovného spoločenstva medzi cirkvami a prosiť za viditeľnú jednotu Kristovej Cirkvi. Zvlášť bolestným znamením rozdelenia je ešte u mnohých kresťanských cirkví chýbajúce eucharistické spoločenstvo.

Pokiaľ ide o spoločnú ekumenickú modlitbu, v niektorých cirkvách sú ešte rezervy. Avšak početné ekumenické bohoslužby, spoločné spevy a modlitby, najmä modlitba *Otče náš*, predstavujú charakteristickú črtu našej kresťanskej spirituality.

Zaväzujeme sa:

- modliť sa jedni za druhých a za jednotu kresťanov;
- učiť sa spoznávať a vážiť si bohoslužby a iné formy duchovného života druhých cirkví;
- postupovať smerom k cieľu, ktorým je eucharistické spoločenstvo.

6. Pokračovať v dialógoch

Naša spolupatričnosť založená na Kristovi má väčší význam ako naše rozdiely v oblasti teológie a etiky. Jestvuje pluralita, ktorá je darom a obohatením, no existujú aj protiklady v učení, v etických otázkach a v cirkevnoprávnych normách, ktoré viedli k deleniu cirkví; rozhodujúcu úlohu pritom hrajú aj špecifické dejinné okolnosti a rôzne kultúrne tradície.

Treba nevyhnutne pokračovať v úsilí dosiahnuť konsenzus vo viere, s cieľom prehĺbiť eucharistické spoločenstvo. Bez jednoty vo viere nejestvuje plnohodnotné cirkevné spoločenstvo. Iná možnosť ako dialóg neexistuje.

Zaväzujeme sa:

- svedomito a intenzívne pokračovať v dialógu medzi našimi cirkvami na rôznych cirkevných úrovniach, aby sa overilo, aké závery môžu a majú byť vyhlásené cirkevnými autoritami v záväznej podobe;
- opätovne sa snažiť o dialóg na kontroverzné témy, najmä v otázkach viery a etiky, kde hrozí nebezpečenstvo rozdelenia, a spoločne diskutovať o týchto problémoch vo svetle evanjelia.

III.

Naša spoločná zodpovednosť v Európe

*„Blažení tí, čo šíria pokoj, lebo ich budú volať Božími synmi“
(Mt 5, 9)*

7. Prispieť k formovaniu Európy

Počas storočí sa vyvinula Európa, ktorú v náboženskej i kultúrnej rovine poznačilo kresťanstvo. Súčasne sa však v dôsledku zlyhania kresťanov veľmi rozšírilo zlo v Európe i za jej hranicami. Vyznávame, že sme za túto vinu spoluzodpovední, a prosíme o odpustenie Boha i ľudí.

Naša viera nám pomáha poučiť sa z minulosti a usilovať sa o to, aby kresťanská viera a láska k blížnemu vyžarovali nádej do oblasti morálky a etiky, výchovy a kultúry, pre politiku a ekonomiku v Európe a v celom svete.

Cirkvi podporujú zjednotenie európskeho svetadiela. Nemožno dosiahnuť jednotu v trvalej podobe bez spoločných hodnôt. Sme presvedčení, že duchovné dedičstvo kresťanstva predstavuje pre Európu obohacujúcu a inšpirujúcu silu. Na základe našej kresťanskej viery sa zasadzujeme za humánnu a sociálne uvedomelú Európu, v ktorej sa budú dodržiavať ľudské práva a základné hodnoty, ako sú mier, spravodlivosť, sloboda, tolerancia, spoluúčasť a solidarita. Trváme na rešpektovaní života, hodnoty manželstva a rodiny, na prvoradom zasadzovaní sa za chudobných, na ochote odpúšťať a rozhodne na milosrdenstve.

Ako cirkvi a medzinárodné spoločenstvá, musíme sa snažiť, aby sa v Európe nevyvinul zjednotený západ a rozdelený juh. Taktiež rozdiely sever-juh treba brať do úvahy. Zároveň je potrebné vyhýbať sa každej forme eurocentrizmu a posilniť zodpovednosť Európy za celé ľudstvo, najmä za chudobných celého sveta.

Zaväzujeme sa:

- navzájom sa informovať o obsahu a cieľoch našej sociálnej zodpovednosti, a pokiaľ možno spoločne obhajovať záujmy a koncepcie cirkví pred svetskými európskymi inštitúciami;
- brániť základné hodnoty proti všetkým útokom;
- odolávať akémukoľvek pokušeniu zneužiť Cirkev na etnické alebo nacionalistické ciele.

8. Zmierovať národy a kultúry

Mnohorakosť miestnych, národných, kultúrnych a náboženských tradícií považujeme za bohatstvo Európy. Zoči-voči početným konfliktom je úlohou cirkví prijať aj službu zmierenia medzi národmi a kultúrami. Vieme, že mier medzi cirkvami je na to nadovšetko dôležitým predpokladom.

Naše spoločné snahy sú zamerané na zhodnotenie a vyriešenie politických a sociálnych problémov v duchu evanjelia. Keďže človeka a dôstojnosť každého jedinca hodnotíme podľa toho, že je obrazom Boha, obhajujeme absolútne rovnakú hodnotu každej ľudskej bytosti.

Ako cirkvi chceme spoločne podporovať proces demokratizácie v Európe. Zasadzujeme sa za mierové usporiadanie založené na nenásilnom riešení konfliktov. Preto odsudzujeme každú formu násilia proti ľudským bytostiam, najmä proti ženám a deťom.

K zmiereniu patrí aj podporovať sociálnu spravodlivosť v rámci jedného národa i medzi všetkými národmi a najmä prekonávať priepasť medzi bohatými a chudobnými, ako aj odstraňovať nezamestnanosť. Chceme spoločne prispieť k tomu, aby boli migranti, utečenci a tí, čo hľadajú azyl v Európe, ľudsky a dôstojne prijatí.

Zaväzujeme sa:

- postaviť sa proti každej forme nacionalizmu, ktorá vedie k útlaku iných národov i národnostných menšín a usilovať sa o nenásilné riešenie konfliktov;
- posilňovať postavenie a zrovnoprávnenie žien vo všetkých oblastiach života a podporovať spravodlivé partnerstvo medzi mužmi a ženami v cirkvi i v spoločnosti.

9. Chrániť stvorenie

Keďže veríme v lásku Boha Stvoriteľa, s vďačnosťou uznávame dar stvorenia, ako i hodnotu a krásu prírody. Avšak s obavou hľadáme na skutočnosť, že dobrá Zeme sa využívajú bez toho, aby sa pamätalo na ich vnútornú hodnotu, neberie sa do úvahy ich obmedzenosť ani dobro ďalších pokolení.

Chceme sa spoločne zasadzovať za vytvorenie trvalo udržateľných životných podmienok pre celé stvorenie. Vedomí si svojej zodpovednosti pred Bohom, musíme uvádzať do platnosti a následne rozvíjať spoločné kritériá na rozlíšenie toho, čo je z vedeckého a technologického hľadiska možné, no z etického hľadiska neprípustné. V každom prípade musí mať jedinečná hodnota každej ľudskej bytosti prednosť pred tým, čo je technicky realizovateľné.

Odporúčame, aby európske cirkvi zaviedli ekumenický deň modlitieb za zachovanie stvorenia.

Zaväzujeme sa:

- ďalej rozvíjať spôsob života, ktorý kladie dôraz na zodpovedajúcu a trvalú kvalitu života, v protiklade k nadvláde ekonomických a konzumných tlakov;
- podporovať cirkevné organizácie zaoberajúce sa životným prostredím a siete ekumenických inštitúcií v ich úsilí o zachovanie stvorenia.

10. Prehľbovať spoločenstvo so židovstvom

Jedinečným zväzkom sme spojení s ľudom Izraela, s ktorým Boh uzavrel večnú zmluvu. Vo viere vieme, že naše židovské sestry a bratia „*sú milovaní kvôli otcom. Lebo Božie dary a povolanie sú neodvolateľné*“ (Rim 11, 28–29). Oni majú „*adoptívne synovstvo, slávu, zmluvy, zákonodarstvo, bohoslužbu, prisľúbenia. Ich sú praotcovia a z nich podľa tela pochádza Kristus...*“ (Rim 9, 4–5).

Považujeme za poľutovaniahodné a odsudzujeme všetky protižidovské manifestácie, pogromy, prenasledovania. Za protižidovské postoje v rámci kresťanstva prosíme Boha o odpustenie a naše židovské sestry a bratov o zmierenie.

Je naliehavo potrebné si pri ohlasovaní a vyučovaní, v náuke a v živote našich cirkví uvedomiť, že jestvuje hlboké prepojenie medzi kresťanskou vierou a židovstvom a že treba podporovať spoluprácu medzi kresťanmi a židmi.

Zaväzujeme sa:

- postaviť sa proti všetkým formám antisemitizmu a antijudaizmu v cirkvi a v spoločnosti;
- na všetkých úrovniach sa snažiť o dialóg s našimi židovskými sestrami a bratmi a podporovať ho.

11. Pestovať vzťahy s islamom

Už stáročia žijú v Európe moslimovia. V niektorých krajinách predstavujú silné menšiny. Z tohto dôvodu boli a sú mnohé kladné kontakty a dobré susedské vzťahy medzi moslimami a kresťanmi, avšak na oboch stranách jestvujú aj obrovské výhrady a predsudky, ktoré pochádzajú z bolestných skúseností prežitých počas dejín i v nedávnej minulosti.

Na všetkých úrovniach chceme zintenzívniť stretávanie sa medzi kresťanmi a moslimami, ako aj kresťansko-islamský dialóg. Odporúčame najmä spoločné zamyslenia na tému viery v jediného Boha a vyjasnenie si chápania ľudských práv.

Zaväzujeme sa:

- správať sa k moslimom s úctou;
- spolupracovať s moslimami v otázkach spoločného záujmu.

12. Stretnutie s inými náboženstvami a svetonázormi

Pluralita náboženských presvedčení, svetonázorov a životných štýlov sa stáva charakteristickou črtou európskej kultúry. Šíria sa východné náboženstvá a nové náboženské spoločenstvá priťahujú aj záujem mnohých kresťanov. Stále jestvujú mnohí muži a ženy, ktorí odmietajú kresťanskú vieru, stavajú sa k nej ľahostajne alebo nasledujú iné svetonázory.

Chceme brať vážne kritické otázky, s ktorými sa na nás obracajú, a spoločne sa usilovať viesť s nimi poctivý dialóg. Pritom treba rozlišovať, s ktorými spoločenstvami sa máme snažiť viesť dialóg a stretávať sa a voči ktorým treba byť z kresťanského pohľadu obozretní.

Zaväzujeme sa:

- uznávať náboženskú slobodu a slobodu svedomia ľudí a spoločenstiev a konať tak, aby mohli individuálne alebo spoločne, súkromne alebo verejne praktizovať svoju vieru a svoj pohľad na svet pri rešpektovaní platného práva;
- byť otvorení pre dialóg so všetkými ľuďmi dobrej vôle, sledovať s nimi spoločné ciele a svedčiť pred nimi o kresťanskej viere.

**Ježiš Kristus, Pán „jednej“ Cirkvi,
je našou najväčšou nádejou na zmierenie a pokoj.
V jeho mene chceme pokračovať na našej spoločnej ceste v Európe.
Nech nám Boh pomáha svojim Duchom Svätým!**

„Boh nádeje nech vás naplní všetkou radosťou a pokojom vo viere, aby ste v sile Ducha Svätého oplývali nádejou“ (Rim 15, 13)

Ako predsedovia Európskej konferencie cirkví a Rady európskych biskupských konferencií odporúčame všetkým cirkvám a biskupským konferenciám Európy, aby prijali túto *Ekumenickú chartu* ako základný text a prispôbili ju svojej špecifickej situácii.

S týmto odporúčením podpisujeme *Ekumenickú chartu* v rámci Ekumenického európskeho stretnutia, ktoré sa koná v prvú nedeľu po spoločnej Veľkej noci roku 2001.

Štrasburg 22. apríla 2001

metropolita Jeremiáš
predseda KEK

kardinál Miloslav Vlk
predseda CCEE